

TERCÜMELER

ŞARTLA MAHKÛM EDİLEN VEYA ŞARTLA SALIVERİLEN KİŞİLERİN GÖZETİMİ HAKKINDA AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Tercüme eden (*) :

Prof. Dr. NURULLAH KUNTER

Bu sözleşmeyi imazlıyan Avrupa Konseyi üyesi Devletler;

Avrupa Konseyinin amacının üyeler arasında daha sıkı bir işbirliğini gerçekleştirmek olduğunu gözönünde tutarak,

Suçluğa karşı savaşta işbirliği yapmak istediklerini tekrarlıyarak,

Bunun için de bir üye Devlette şartla mahkûm edilen veya şartla salıverilen suçluların topluma tekrar katılmalarını yahut şartlara uymamışlarsa müeyyidenin yerine getirilmesini diğer üye Devletlerin sağlaması gerektiğini gözönünde tutarak,

aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmişlerdir.

BİRİNCİ KESİM: TEMEL PRENSİPLER

Madde 1

1 — Sözleşen Taraflar, aşağıdaki hükümlere uygun olarak, ikinci maddede yazılı suçluların topluma tekrar katılmaları için gerekli

(*) Avrupa Konseyi tarafından Sözleşmeler serisinin 51. si olarak Fransızca ve İngilizce yayınlanan metinden yapılan özel tercümedir. Sözleşmenin her iki dilden metni veya bir dilden metni ile çok kısa açıklama raporu şu adresten parasız istenebilir: Direction de l'Information, Conseil de l'Europe, F 67006 Strasbourg.

karşılıklı yardımı yapmağı taahhüt ederler. Suçluların gözetilmesi şeklinde kendisini gösteren bu yardım, bir taraftan onların islâh olmalarını ve toplum hayatına tekrar uyabilmelerini kolaylaştıracak tedbirler uygulanarak, diğer taraftan gerekiyorsa müeyyideye hük-
molunması ve hükmolunmuşsa yerine getirilmesi amacı ile onların davranışlarını denetliyerek yapılır.

2 — Sözleşen Taraflar, suçlu aleyhinde hükmedilmiş fakat yerine getirilmesi durdurulmuş olan hürriyeti kaldırıcı ceza veya emniyet tedbirini aşağıdaki hükümlere uygun olarak yerine getireceklerdir.

Madde 2

1 — Bu sözleşmede kullanılan «suçlu» terimi, Sözleşen Taraflardan birinin ülkesinde aleyhinde aşağıdaki kararlardan biri verilmiş olan kişiyi ifade eder:

a) bir yargılama makamınca cezanın tayini şartla durdurulmuş olarak suçluluk kararı veya,

b) şartlı olarak verilen yahut yerine getirilmesi kısmen veya tamamen, mahkûmiyet sırasında veya sonradan, şarta bağlı olarak durdurulan ve hürriyeti kaldırıcı ceza ihtiva eden mahkûmiyet kararı.

2 — Aşağıdaki maddelerde geçen «mahkûmiyet kararı» terimi ile bu maddenin 1. paragrafının (a) ve (b) bentlerinde yazılı kararlar kastedilmiştir.

Madde 3

İkinci maddede belirtilmiş olan kararlar kesinleşmiş ve yerine getirilebilir olmalıdır.

Madde 4

Beşinci maddede belirtilen bir isteğin konusu olan suç, hem istiyen hem istenilen Devletin kanununca cezalandırılmış olmalıdır.

Madde 5

1 — Mahkûmiyete hükmeden Devlet, ülkesinde suçlunun mutlak surette oturduğu Devlettendir.

- a) ikinci kesim uyarınca sadece gözetimi,
- b) ikinci ve üçüncü kesimler uyarınca gözetimi ve gerektiğinde yerinegetirmeyi,
- c) dördüncü kesim uyarınca mahkûmiyet kararını tam yerinegetirmeyi (1),
sağlamasını istiyebilir.

2 — İstenilen Devlet, bu sözleşmedeki şartlar dairesinde bu isteğe cevap vermek zorundadır.

3 — İstiyen Devlet yukardaki 1. paragrafta belirlenen isteklerden birini yaptığında, İstenilen Devlet, o isteğin konusu olan işte aynı paragraftaki diğer iki imkândan birini seçmenin daha uygun olacağı görüşünde ise, gösterdiği istek yapıldığında gerekeni yapmağa hazır olduğunu bildirmek şartı ile, yapılmış olan isteği kabul etmiyebilir.

Madde 6

Yukarıki maddede sözü geçen gözetim, yerinegetirme veya tam yerinegetirme, mahkûmiyete karar vermiş olan Devletin isteği üzerine ülkesinde suçunun mutlak surette oturduğu Devlet tarafından sağlanır.

Madde 7

1 — Gözetim, yerinegetirme veya tam yerinegetirme aşağıdaki hallerde kabul edilmez :

a) İstenilen Devletçe; egemenliğine, güvenliğine, Hukuk düzeninin temel prensiplerine yahut sair esaslı menfaatlerine dokunacak nitelikte sayılırsa,

b) Beşinci maddedeki isteğe konu olan mahkûmiyet kararı istenilen Devlette kesin surette yargılanmış olaylara dayanıyorsa,

(1) 5., 22. ve 24. maddelerin Fransızca ve İngilizce metinlerinde «application» terimi kullanılmakta ise de bundan maksat, 25. maddeden de açıkça anlaşılacağı üzere belli bir kişi hakkında belli bir işlem yapılması için verilmiş somut bir emir niteliğinde olan şartlı mahkûmiyet kararının amacına erişmesi bir diğer söyleyişle yerinegetirilmesi olduğundan (KUNTER: Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. bası, 1974, s. 193), Türkçede yerinegetirme demeye uygun bulduk.

c) İstenilen Devlet mahkûmiyete sebep olan olayları siyasî bir suç veya onunla bağlantılı bir suç yahut sırf askerî bir suç sayarsa,

d) Müeyyide, istenilen veya istiyen Devlet kanunlarına göre zamanaşımına uğramışsa,

e) Suç faili istiyen veya istenilen Devlette genel veya özel bir aftan faydalanmışsa.

2 — Gözetim, yerinegetirme veya tam yerinegetirme aşağıdaki hallerde reddolunabilir :

a) İstenilen Devletin yetkili makamları aynı olaylar hakkında koğuşurmama veya koğuşurmaya son verme kararı vermişlerse,

b) Mahkûmiyet kararına sebep olan olaylar hakkında istenilen Devlette koğuşurma yapılmakta ise,

c) İsteğe yol açan mahkûmiyet sanığın yokluğunda verilmişse,

d) İstenilen Devlet mahkûmiyetin kendi ceza hukukunun uygulanmasında hâkim olan prensiplerle bağdaşamayacağını gördüğü ölçüde, özellikle yaşı dolayısı ile fail kendi ülkesinde mahkûm olmayacaksa,

3 — Malî suçlarda bu sözleşme şartları dairesinde gözetim veya yerinegetirme, ancak Sözleşen Taraflar arasında bunun kabul edildiği suçlar veya suç grupları bakımından söz konusu olur.

Madde 8

İstiyen ve istenilen Devletler, istenilen Devlet ülkesinde gözetim tedbirlerinin yahut mahkûmiyet kararının yerinegetirilmesini etkileyebilecek bütün bilgileri, gerekli olduğu derecede, karşılıklı olarak birbirlerine verirler.

Madde 9

İstenilen Devlet, isteğine ne cevap verdiğini istiyen Devlete gecikmeden haber verir.

Tam veya kısmî ret halinde, istenilen Devlet bu kararın gerekçelerini de bildirir.

İKİNCİ KESİM: GÖZETİM**Madde 10**

Suçluya yüklenen şartları ve gerekiyorsa deneme süresinde suçlunun uyması gereken gözetim tedbirlerini isteyen Devlet istenilen Devlete bildirir.

Madde 11

1 — İstenilen Devlet, isteyen Devletin isteğini yerine getirir ve gerekiyorsa hükmedilmiş olan gözetim tedbirlerini kendi kanunlarına uydurur.

2 — İstenilen Devletçe uygulanan gözetim tedbirleri hiç bir zaman gerek niteliği gerek süresi bakımından isteyen Devletçe hükmolunan tedbirlerden daha ağır olamaz.

Madde 12

İstenilen Devlet, gözetimi üstüne alınca aşağıdaki ödevleri yapar :

- 1) İsteği kabul ettiğini isteyen Devlete gecikmeden bildirir,
- 2) Kendi ülkesinde suçluları gözetmeye ve onlara yardım etmeye yetkili olan makamların veya kuruluşların işbirliğini sağlar,
- 3) Aldığı her tedbiri ve uygulamaya geçişi isteyen Devlete haber verir.

Madde 13

İster yeni bir suç hakkında koğuşturma veya mahkûmiyet yüzünden, ister yüklenen şartlara suçlunun riayetsizliği nedeniyle olsun, ikinci maddede belirtilen şartlı durma kararının gerialınması durumu ile ilgilinin karşılaştığı her halde, istenilen Devlet gerekli bilgileri kendiliğinden ve gecikmeden isteyen Devlete bildirir.

Madde 14

Deneme süresi sona erince, istenilen Devlet isteyen Devlete isteği üzerine gerekli her bilgiyi verir.

Madde 15

İstenilen Devletçe verilen bilgi ve haberleri gözönünde tutarak yüklenen şartlara suçlunun uygun hareket edip etmediği kararını vermek ve bundan kanunlarına göre gerekli sonuçları çıkarmak yetkisi sadece istiyen Devletindir.

İstiyen Devlet, kararını istenilen Devlete bildirir.

ÜÇÜNCÜ KESİM: MAHKÛMİYET KARARLARININ YERİNEGETİRİLMESİ

Madde 16

İstiyen Devletçe şartlı durma kararının gerialınmasından sonra ve bu Devletin isteği üzerine, istenilen Devlet mahkûmiyet kararını yerinegetirmek yetkisini kazanır.

Madde 17

Mahkûmiyet kararı, yerinegetirme isteğinin hakikiliği ve bu sözleşme şartlarına uygunluğu araştırıldıktan sonra, istenilen Devletin kanunları uygulanarak yerinegetirilir.

Madde 18

Mahkûmiyet kararının yerinegetirildiğini bildiren belgeyi istenilen Devlet istiyen Devlete zamanında gönderir.

Madde 19

İstiyen Devlette hükmolunan müeyyide yerine, gerekiyorsa, istenilen Devlet benzer bir suçta kendi kanununun kabul ettiği cezayı veya tedbiri koyabilir. Bu ceza veya tedbir, niteliği bakımından, yerinegetirilecek kararlar hükmolunan ceza veya tedbire mümkün olduğu kadar uygun olacaktır. Bu ceza veya tedbir, istenilen Devlet kanunundaki yukarı haddi aşamayacağı gibi istiyen Devlette hükmolunan müeyyideden gerek niteliği gerek süresi bakımından daha ağır da olamayacaktır.

Madde 20

İstiyen Devlet, istenilen Devletçe isteğinin reddedildiği veya

yerinegetirmenin imkânsız olduğu kendisine bildirilmedikçe, istemiş olduğu yerinegetirme tedbirlerine başvuramaz.

Madde 21

Şartla salıverme konusunda istenilen Devlet yetkilidir. Özel af hakkını istiyen Devlet gibi istenilen Devlet de kullanabilir.

DÖRDÜNCÜ KESİM: İSTENİLEN DEVLET LEHİNE YETKİLERDEN VAZGEÇME

Madde 22

İstiyen Devlet, tam yerinegetirilmesini (1) istediği mahkûmiyet kararını istenilen Devlete bildirir.

Madde 23

1 — İstenilen Devlet hükmolunmuş ceza veya tedbiri, kendi ülkesinde işlenmiş aynı suç için verilmiş bir mahkûmiyet kararı imiçesine, kendi kanunlarına uydurur.

2 — İstenilen Devletin uyguladığı müeyyide, istiyen Devlette hükmolunan müeyyideden daha ağır olamaz.

Madde 24

İstenilen Devlet, kanunlarıŞna uydurduğu mahkûmiyet kararını kendi mahkemelerinden verilmiş bir karar gibi tam olarak yerinegetirir.

Madde 25

Bu kesim hükümlerine uygun olarak yapılan bir isteğın istenilen Devletçe kabul edilmesi üzerine, istiyen Devletin mahkûmiyet kararını yerinegetirme hakkı sona erer.

BEŞİNCİ KESİM: ORTAK HÜKÜMLER

Madde 26

1 — Beşinci maddede sözü geçen istekler, yazılı olarak yapılır.

(1) 5. maddedeki nota bakınız.

Her istekte :

- a) istiyen makam,
- b) isteğin konusu,
- c) suçlunun kimliği ve istenilen Devlette oturduğu yer bildirilecektir.

2 — Gözetim isteği ile birlikte, gözetimi gerektiren sebepleri ihtiva eden ve suçlunun uyması gereken tedbirleri gösteren kararın aslı veya tasdikli bir sureti de gönderilecektir. İstekte, kararın ve emredilen gözetim tedbirlerinin yerine getirilebilir olduğu açıklanacaktır. İstekler, mümkün olduğu kadar, gözetim kararına sebep olan suçun işlendiği hal ve şartları, suçun işlendiği yer ve zamanı, eylemin kanunî tavsifini ve gerekiyorsa yerine getirilecek müeyyidenin süresini de belirtecektir. Yerine getirilmesi istenilen gözetim tedbirlerinin süresi ve niteliği hakkında gerekli her türlü bilgi de verilecektir. Her istek, uygulanabilecek kanun hükümlerine atıfları ve suçlunun kişiliği, gözetim kararının verilmesinden önce veya sonra istiyen Devletteki davranışı hakkında gerekli bilgileri de ihtiva edecektir.

3 — Yerine getirme isteği ile birlikte, hem mahkûmiyet kararının hem de mahkûmiyet kararının veya onun yerine getirilmesinin durdurulması şartının gerilindiğini tesbit eden kararın aslı veya tasdikli sureti de gönderilecektir. Bu iki kararın yerine getirilebilir olduğu hükmeden Devletin kanunlarındaki şekillere göre belirtilecektir.

Yerine getirilecek karar olayları açıklamadan bir diğer kararın yerine geçmişse, olayları açıklayan kararın da tasdikli sureti birlikte yollanacaktır.

4 — Mahkûmiyet kararının tam yerine getirilmesi isteği ile birlikte, ikinci paragrafta yazılı belgeler de gönderilecektir.

Madde 27

1 — İstekler, istiyen Devletin Adalet Bakanlığı tarafından istenilen Devletin Adalet Bakanlığına yapılır. Cevaplar da aynı yolla verilir.

2 — Bu sözleşmenin uygulanması için gerekli haberleşmeler ya

bu maddenin 1. paragrafında yazılı yolla yahut sözleşen tarafların ilgili makamları arasında doğrudan doğruya yapılır.

3 — Gecikemez hallerde bu maddenin 2. paragrafında yazılı haberleşmeler, Suç Kolluğu Milletlerarası Kuruluşu (Interpol) aracılığı ile de yapılabilir.

4 — Sözleşen Taraflar, Avrupa Konseyi Genelsekreterine yapacakları bir beyan ile bu maddenin 1. ve 2. paragraflarında bildirilen haberleşme kurallarında değişiklik yapmak istediklerini bildirebilirler.

Madde 28

İstenilen Devlet istiyen Devletçe verilen bilgilerin bu sözleşmenin uygulanmasına imkân verme bakımından yetersiz olduğu kanısında ise, gerekli olan ek bilgileri istiyebilir ve bunların elde edilmesi için bir süre de tesbit edebilir.

Madde 29

1 — Bu maddenin 2. paragrafı hükümleri saklı olmak üzere, isteklerin ve ekli belgelerin ve bu sözleşmenin uygulanması ile ilgili her türlü belgelerin tercümeleri istenmiyecektir.

2 — Sözleşen Taraflar, imzalarken yahut onay, kabul veya katılma belgelerini verirken, Avrupa Konseyi Genelsekreterine yapacakları bir beyan ile, isteklerin ve eklerinin kendi diline yahut Avrupa Konseyinin resmî dillerinden birine yahut bildireceği dillerden birine çevrilmiş tercümeleri ile birlikte gönderilmesini istemek yetkisini saklı tutabileceklerdir. Diğer Devletler karşılıklılık şartı yokluğunu ileri sürebileceklerdir.

3 — Bu madde, Sözleşen Taraflardan ikisi veya daha fazlası arasında yürürlükte bulunan veya yürürlüğe konabilecek olan anlaşmalarda mevcut olup istek ve eklerinin tercümesi ile ilgili olan hükümlere dokunmaz.

Madde 30

Bu sözleşmenin uygulanması dolayısı ile gönderilecek olan yazı ve belgelerde imza tasdiki formalitesi aranmayacaktır.

Madde 31

İstenilen Devlet, istiyen Devletin isteği üzerine, onun yaptığı koğuşturma ve yargılama masraflarını tahsil etmeye yetkilidir.

İstenilen Devlet bu masrafları tahsil ederse, istiyen Devlete sadece bilirkişilere ödediği paraları geri vermek zorundadır.

Madde 32

İstenilen Devlette yapılan gözetim ve yerinegetirme masrafları diğer Devletten istenemiyecektir.

ALTINCI KESİM: SON HÜKÜMLER

Madde 33

Bu sözleşme, yabancılar hakkındaki kolluk hükümlerine dokunmayacaktır.

Madde 34

1 — Avrupa Konseyi üyelerinin imzasına açık olan bu sözleşme onaylanacak veya kabul edilecektir. Onay veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genelsekreterine verilecektir.

2 — Sözleşme, onay veya kabul hakkındaki üçüncü belgenin verilmesinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

3 — Sözleşme, daha sonra onaylıyan veya kabul eden imzacı Devletler bakımından, onay veya kabul belgesinin verilmesinden üç ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 35

1 — Bu sözleşme yürürlüğe girdikten sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Konsey üyesi olmıyan bir Devleti de bu sözleşmeye katılmaya davet edebilecektir.

2 — Katılma, bunu belirten belgenin Avrupa Konseyi Genelsekreterine verilmesi ile olacak ve bu tarihten üç ay sonra hüküm ifade edecektir.

Madde 36

1 — Sözleşen Taraflar, imzalarırken yahut onay, kabul veya katılma belgelerini verirken, bu sözleşmenin uygulanacağı ülke veya ülkeleri tayin edebileceklerdir.

2 — Sözleşen Taraflar, onay, kabul veya katılma belgelerini verirlerken veya daha sonra, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacakları bir beyan ile, bu sözleşmenin uygulanmasını evvelce bildirdikleri ülkelerden başka dış ilişkilerini yönettikleri yahut namlarına hareket etmeğe mezun oldukları ülke veya ülkelere de yayabileceklerdir.

3 — Yukarıki paragraf gereğince yapılacak her beyan, bu beyanda gösterilen ülke hakkında olmak üzere, bu sözleşmenin 39. maddesindeki şartlar dairesinde gerilenebilecektir.

Madde 37

1 — Bu sözleşme, Sözleşen Taraflardan ikisi veya daha fazlası arasında suçluların geriverilmesi yahut cezaî konularda adlî yardımlaşma şekillerini düzenlemek üzere yapılmış veya yapılacak milletlerarası sözleşme hükümlerinden doğan borçlara dokunmıyacaktır.

2 — Sözleşen Taraflar, bu sözleşme ile düzenlenen sorunlarla ilgili olarak, ancak bu sözleşme hükümlerini tamamlamak veya bu sözleşme prensiplerinin uygulanmasını kolaylaştırmak üzere aralarında iki veya daha fazla taraflı sözleşmeler yapabilirler.

3 — Bununla beraber, Sözleşen Taraflar, aralarında belli bir rejim yahut tek tip kanun temeline dayalı ilişkiler kurmuşlarsa veya kurarlarsa, istedikleri takdirde, bu konulardaki karşılıklı ilişkilerini düzenlemede sadece o sistemlere dayanmak ve bu sözleşme hükümlerini nazara almamak yetkisine de sahip olacaklardır.

Sözleşen Taraflardan karşılıklı ilişkilerinde bu sözleşmeyi bu paragraf hükümlerine göre uygulamıyabilecek olanları, bunu Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yazı ile bildireceklerdir.

Madde 38

1 — Sözleşen Taraflar, imzalarırken veya onay, kabul veya katılma belgelerini verirken, bu sözleşme ekinde gösterilen sakıncalardan birini veya daha fazlasını kullanabileceklerdir.

2 — Sözleşen Taraflar, yukarıdaki paragrafa uygun olarak kullandıkları sakıncaları, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacakları bir beyan ile, kısmen veya tamamen gerilenebileceklerdir. Bu beyanlar alındıkları tarihte hüküm ifade edecektir.

3 — Sözleşen Taraflardan olup da bu sözleşme hükümlerinden biri konusunda sakınca hakkını kullanmış olanlar, bu hükmün bir başka Tarafça uygulanmasını istiyemezler. Bununla beraber sakınca kısmî ise veya şarta bağlanmışsa, ancak kabul ettikleri ölçüde uygulanmasını istemeğe hakları vardır.

4 — Sözleşen Taraflar, imzalarken veya onay, kabul veya katılma belgelerini verirken, Avrupa Konseyi Genelsekreterine yapacakları bir beyan ile, bu sözleşmenin onaylanmasının, kabulünün yahut buna katılmanın, Devletler Hukukuna uygun olarak, bu sözleşmenin işliyebilmesi için gerekli hükümleri iç hukukta kabul etmek mecburiyetini doğuracağını kabul ettiklerini bildirirler.

Madde 39

1 — Bu sözleşme süresiz olarak yürürlükte kalacaktır.

2 — Sözleşen Taraflar, bu sözleşmeden ayrıldıklarını Avrupa Konseyi Genelsekreterine yapacakları bir beyan ile bildirebileceklerdir.

3 — Sözleşmeden ayrılma, bildirmenin Genelsekreterce alınışından altı ay sonra hüküm ifade edecektir.

Madde 40

Avrupa Konseyi Genelsekreteri, Konsey üyesi olan Devletler ile bu sözleşmeye katılan Devletlere :

- a) Her imzalanışı,
- b) Her onay, kabul veya katılma belgesini,
- c) 34. maddeye göre sözleşmenin her yürürlüğe girme tarihini,
- d) 27. maddenin 4., 29. maddenin 2., 37. maddenin 3. ve 38. maddenin 4. paragrafı gereğince yapılacak bildirme ve beyanları,
- e) 36. maddenin 2. ve 3. paragraflarına göre yapılan beyanları,
- f) 38. maddenin 1. paragrafı gereğince kullanılan sakıncaları,
- g) 38. maddenin 2. paragrafı gereğince, kullanılmış olan sakıncaların gerialınmalarını,
- h) 39. madde gereğince yapılan bildirmeleri ve sözleşmeden ayrılmaların hüküm ifade edeceği tarihi bildirecektir.

Aşağıda adları yazılı yetkililer kabul ettiklerini belirtmek üzere bu sözleşmeyi imzaladılar.

Avrupa Konseyi arşivine konulacak olan bu sözleşme, geçerlik bakımından eşit İngilizce ve Fransızca iki metin ihtiva eden tek nüsha olarak 30 Kasım 1964 tarihinde Strasbourg'da düzenlendi.

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, imzalayan veya katılan Devletlere sözleşmenin tasdikli bir suretini verecektir.

EK

Sözleşen Taraflardan her biri :

- 1) Bu sözleşmenin mahkûmiyet kararlarının yerine getirilmesi veya tam yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerini kabul etmediğini,
- 2) Bu hükümlerin ancak bazılarını kabul ettiğini,
- 3) 37. maddenin 2. paragrafı hükümlerini kabul etmediğini bildirmek hakkını saklı tuttuğunu beyan edebilecektir.